

Nordbornholm

UGEBLAD FOR NORD-BORNHOLM

Udkommer i hvert Hjem i Allinge-Sandvig, Tejn, Rø, Klemens, Hasle, Rutsker, Olsker

Nordbornholms KINO
 Fred., Lørd. og Sønd. Kl. 20
 Freddie Bartholomew og Mickey Rooney i
Lord Jeff
 Kvik og fornøjelig Film om Drengene paa en engelsk Sømandsskole.
Ekstra-Nr.
 Forudbestilling Tlf. Allinge 142.

Nr. 53	Redaktion og Annoncer: Axel Mauritsen, Kiosken, Allinge, Telefon 142	FREDAG, DEN 29. SEPTEMBER 1939	Trykning, Ekspedition og Bogholderi: Gornitzkas Bogtrykkeri, Storeg., Allinge, Tlf. 74	26. Aarg.

Nordens største FUGLEKOLONI

Et Eventyr i den danske Fugle-Faunas Historie

Henry E. Pedersen fortæller i „Jyllandsposten“ om de 5 Mill. Kr., Englænderne ofrede paa Udtørringen af de store Vejler i Vester Han Herred — og paa Ruinerne af dette Kæmpe-Projekt fremstod et Fristed for Tusinder af Fugle.

Mange har sikkert hørt Beretningen om det rige Fugleliv, der findes i de store Vejler, der omflyder Hannæsland Nord for Limfjorden. Men det er sikkert kun de færreste, der kender Baggrunden for dette storslaaede Fugle-Eventyr, hvis Lige ikke kendes i den danske Fugle-Faunas Historie, og som har været medvirkende til ikke alene at hindre den danske Fuglebestands Tilbagegang men ogsaa har skabt Betingelser for Trivsel af hidtil her i Landet ukendte Fuglearter. Og sidst men ikke mindst har det i høj Grad bidraget til, at Ornitologernes Interesse for det nordvestlige Jylland er blevet meget forstærket.

Egnene nord for Limfjorden — i særlig Grad Thy og Vester Han Herred — var hen mod Slutningen af forrige Aarhundrede en mørk Plet paa Danmarks ornitologiske Kort. Saadan havde det dog ikke altid været. Forlængst afdøde Stiftsfysikus i Viborg, Dr. med. P. V. Heiberg, der i Tiden fra 1869 til 1879 praktiserede som Læge i Thisted, var ikke alene en stor Nimrod men tillige Fugleelsker og Naturbeundrer. Og dette gav sig Udslag i Affattelsen af en Skildring af det thylandske Fugleliv i 60erne og 70erne i forrige Aarhundrede — før den moderne Teknik trængte frem, og man tog fat paa de den Gang ret hyppige Afvandinger af Kær- og Mosestrækninger, der gjorde sit til at ødelægge Betingelserne for Fuglenes Eksistens.

Forfatteren giver i sin Bog en levende Beskrivelse af det Bytte, der paa den Tid ventede Jægerne, naar de i Thy og Vester Han Herred drog ud med Bøssen. Det vil sikkert faa Tænderne til at løbe i Vand paa adskillige, naar man hører, at Agerhønsene var saa hyppige, at en Jæger i Løbet af en Dag med Lethed kunde nedlægge 20-30 Stykker for en Hønseshund (i Efteraaret 1869 nedlagde en Jæger i den udtørrede Sjørring Sø 65 Agerhøns). Var der fundet en Flok og skudt et Par Stykker, kunde det aldeles ikke lønne sig at søge efter denne Flok, da man ganske sikkert, inden den blev fundet, havde stødt paa nye Flokke. Men ogsaa dette fik en brat Ende. „Snart saa man en Skare Jægere

velbevæbnede med gamle Soldatmusketter, som hos Købmanden kunde købes for 3-4 Kr. Stykket, aabne Feltoget. Resultatet af denne Udryddelseskrig blev, at der i en Aarrække fra Thy udførtes i Tusindvis af Høns; en enkelt Opkøber udførte i en Jagtsæson ca. 3000 Stykker.“ Om Ænderne skriver Heiberg, at der næppe noget Sted i Danmark findes saa mange som heroppe, hvor man paa en enkelt Jagtdag om Sommeren „kan vente at nedlægge Ænder af indtil 7 forskellige Arter. Man vil vel næppe tro, at to Jægere paa en Dag med to Hunde nedlagde 52 Ænder.“

Men Heibergs Bog var for ham selv en Mindebog, idet han nemlig heri konstaterede den thylandske Fugle-Faunas stærke Tilbagegang og næsten forudsaa dens fuldstændige Tilintetgørelse. Og det var af ovennævnte Grunde en Kendsgerning, at Engene nord for Limfjorden indtil efter Aarhundredskiftet blev en sort Plet, hvor Ornitologerne ikke gjorde sig særlige Anstrengelser for at komme. Men der indtraf dog i Tidens Løb et Par Ting af væsentlig Betydning for Fuglelivet heroppe. Det var Ting, som Forfatteren ikke havde kunnet forudse, men som var medvirkende til, at disse Egne fra at have været lidet paaagtede nu blev betragtet som et af de Steder, hvor Fornyelsen af den danske Fugle-Fauna skulde ske.

Det første var Plantningen af de store Klitplantager. Siden 1880 er en Tyvendedel eller ca. 10,000 Hektar af Thisted Amts Areal tilplantet af Staten, og disse store Plantager har selvsagt haft stor Betydning for Fuglelivet her. Men desforuden henligger der endnu andre 10000 Hektar som Klitarealer og Stenmarker og 24000 Hektar som Heder og Lyngbakker. Heiberg havde ventet, at det hele vilde komme under Plov, men det skete altsaa ikke.

Men endnu større Betydning for Danmarks Fugle-Fauna i Almindelighed og Nordvestjyllands i Særdeleshed blev det mislykkede Kæmpeprojekt, der i Midten af forrige Aarhundrede iværksattes for at udtørre de mægtige Vejlearealer, der fandtes omkring Halvøen. Allerede for et Par Aarhundreder siden omgikkes man med Planer

om at tørlægge disse Arealer, der stod i umiddelbar Forbindelse med Limfjorden, og hvis Vand var af en saadan Saltholdighed, at der ikke rigtig fandtes Grobund for Plantevækst af nogen Betydning. Ved en saadan Tørlægning vilde man jo ikke alene indvinde mægtige Arealer, men man mente tillige paa denne Maade at kunne hindre Tilsandingen af Løgstør Grunde, der fandtes tæt herved. Man mente nemlig, at Sandet under Stormene fra Vejlerne blev ført ud over Grundene. Det blev imidlertid den Gang ikke til noget med disse Planer.

Føst et Hundrede Aar senere frem i Tiden, 1861, tog Tanken om Bygholm Vejles Udtørring fastere Form, idet der dette Aar udstedtes Koncession herpaa. Indehaveren heraf hed Bjørn, men denne afhændede dog senere sine Rettigheder til et københavnsk Ingeniørfirma, der i 1866 tog fat paa Iddæmningsarbejdet, men dog ret hurtigt maatte opgive Arbejdet paa Grund af manglende Kapital. Der skulde Kæmpesummer til her, men de viste sig at være til Stede.

Tiden den Gang var præget af store Udtørringsarbejder rundt i Europa, og driftige Folk af alle Nationaliteter var allevegne paa Jagt efter Koncessioner, der syntes at indebære Chancerne for en stor økonomisk Gevinst. Saaledes gik det til, at det blev Englænderne, der tog fat paa at tørlægge Vejlerne ved Limfjorden. En engelsk Jernbane-Entreprenør, Mr. John Trehwella, overtog Koncessionen med Herlighed og Rettigheder. Og nu kom der Gang i Foretagendet. I Løbet af to Aar opførtes den næsten en Mil lange Bygholm Dæmning, hvortil al Jord blev kørt pr. Trillebør. Derefter tog man fat paa en dobbelt saa lang Dæmning og Landkanal, der skulde hindre Vandet i at trænge ind paa det opdæmmede Areal. Ved den vestre Ende af Hoveddæmningen blev der anlagt en Pumpestation med to Pumper, der kunde pumpe 4000 Tønder Vand i Minuttet.

Allerede 1871 var man naaet saa langt frem med Udtørringen, at man kunde begynde at plante Græs, og dette besværlige Arbejde paabegyndtes i Vejlernes nordvestlige Ende ved Lund Fjor. De, der foretog dette Arbejde, skulde selv

møde med Plantematerialet, og derfor kunde man den Gang overalt paa Hannæs langs Grøfter og Hegn træffe Voksne og Børn, der var travlt beskæftiget med at finde den bestemte Græsart, der skulde bruges paa Vejlerne. Ved selve Plantearbejdet blev der lavet Huller med en Markør. Paa en Tønde Land skulde der plantes 56,000 Planter, og en rask Mand kunde udføre dette Arbejde paa 4 Dage, og Betalingen herfor var 8 Kr.

Indtil dette Tidspunkt syntes Heldet at have staaet den engelske Jernbane-Entreprenør bi, men 4. Januar 1874 blev der efter flere Dages Storm slaaget Hul paa Dæmningen, og i Løbet af faa Timer ødelagdes det mægtige Arbejde, det havde taget Aar at udføre. Denne Katastrofe har Lærer Sodborg, Vesløs, meget dramatisk skildret i sine Artikler om Vejlerne i Thisted Amts historiske Aarbøger. Efter dette Sammenbrud var Mr. Trehwella slaaget ud, og i 1876 overlod han Koncessionen til sine Landsmænd, Brødrene Livingstone Learmouth, der med den engelske Ingeniør Stevens tog fat med fornyede Kræfter og mere moderne Materiel. Mange Hundrede Mennesker fandt Beskæftigelse her og ved Udtørringen af Vesløs vejle og Tømmerby Fjord, som samme Selskab paabegyndte i Begyndelsen af Firserne.

Den engelske Ingeniør Stevens, der derefter ledede Arbejdet gennem en længere Aarrække, var kendt for sin Smaalighed, hvad angik Lønnen til Arbejderne. Men adskillige Arbejdere vidste at raade Bod herpaa og drog Fordel af den mangelfulde Kontrol, der ikke magtede den Opgave at holde Rede paa de store Arbejdsstyrker. Det hændte derfor, at Arbejdere, der var mødt i Begyndelsen af Ugen, efter at være afkontrollerede, gik hjem og passede deres Bedrift og først mødte op sidst paa Ugen, naar Lønningsdagen indtraf. I disse Tilfælde var den af Stevens udmaalte Løn i hvert Fald rigelig.

Men Arbejdsgiverne derude var paa dette Punkt ikke stort bedre end deres Undergivne, for Folkesnakken ude paa Hannæs vilde vide at fortælle, at naar der fra Koncessionshavernes Side blev foretaget Inspektion, saa var det den samme Arbejdsstyrke, man viste frem forskellige Steder. Den ene Dag stillede Arbejderne til Parade ovre ved Gøttrup — og næste Dag skulde alle møde i Vesløs. De, der financierede Arbejdet, har sikkert paa den Maade faaet Indtryk af, hvilket Kæmpearbejde, der her var sat igang. Og Masser af Penge kostede det. Stærkt op imod en halv Snes Millioner Kr. har Englænderne bragt i dette mislykkede Foretagende. Thi det viste sig snart, at det indvundne Areal langtfra svarede til de stillede Forventninger, og omkring Aarhundredskiftet blev Stevens klar over, at det ikke læn-

gere kunde betale sig at holde det kostbare Pumpearbejde igang, dette meddeltes Staten med den Tilføjelse, at Dæmningen vilde blive gennembrudt. Som Følge af denne Beslutning rejste der sig en Storm af Protester fra de ved Vejlerne boende Lodsejere, hvis Jorder havde haft Fordel af Vandstandssænkningen, og Resultatet blev, at Staten gav Tilskud til nogle Lavvandsssluser, mod at Selskabet forpligtede sig til at vedligeholde disse og Dæmningerne. Efter Ingeniør Stevens Død i 1910 hørte Pengestrømmen fra England op, og Vejlerne og det udtørrede Areal blev solgt til et dansk Konsortium for 300,000 Kr. og udnyttedes nu dels ved rationelt Fiskeri og dels ved Udlejning af Græsningsarealer.

Efter at de store Dæmninger ud mod Limfjorden var færdigbygget, begyndte Vandet i Vejlerne at skifte Karakter. Saltholdigheden blev mindre og mindre, og nu groede der paa disse Arealer en kraftig Vegetation frem, ganske vist ikke af den Art, som Koncessionshaverne havde tænkt sig. Langs de vidtstrakte Kanaler bredte sig store Rørskove og dette i Forbindelse med de mægtige Engstrækninger og vidtstrakte Fladvande gjorde det 10,000 Tønder Land store Areal til et Eldorado for Fuglene.

Og den Dag, de store Pumpestationer blev sat ud af Funktion og det travle Liv herude stilledes af, var alt lagt tilrette for, at det mislykkede Menneskeværk kunde blive et Fuglenes Paradis. Og Fuglene lod ikke vente længe paa sig. — Her herskede netop den Uforstyrrethed, som var det ideelle for mange danske og fremmede Fuglearter. Her kunde blive et Fristed for de Arter i den dan-

Forts. 4. Side.

Er De
interesseret
i
Bridge?
men
Nybegynder

saa læs, hvad „Klør Knægt“ svarer paa „Osten“s Forespørgsel i Bridgebrevkassen paa 4. Side

● **SPORT paa Nord-Bornholm**

Hasle vandt sensationelt over A. S. G.

Det lader til, at Efteraarsturneringen i Mesterrækken skal blive en „Sensationernes Parade.“ Kamp efter Kamp har givet mærkelige Resultater og ligeledes i Søndags. Svaneke vandt kun knebent over Viking i Cupfinalen, og fra Hasle kom Kæmpesensationen i den store Sejr paa 6—2 over ASG. Hvem havde vel ventet det — ikke engang de største Optimister troede at Hasles Angreb vilde være i Stand til at gennembryde ASGs ellers snart kendte Forsvar saa mange Gange. Det var et Gennembrud for Hasle Idrætsforening, og atter et Bevis paa, at Provinsen er med. Det kan se ud, som om Kampene mod Nexø og Viking har været en Forprøve paa Mesterrækkespil, og saa har Spillerne sagt til sig selv: Nu vil vi ogsaa have Points, nu ta'r vi fat for Alvor. Det var ikke 11 Enere, der slog ASG, det var et Hold af stærke Mandfolk, som vilde noget, det viste Kampen ganske tydeligt. Der er kun een Ting, der skæmmer Hasle, og det er det haarde Spil. Dette blev man i høj Grad Vidne til i Søndags. Unødig mange Gange ser man, at det først er Manden, det drejer sig om og derefter Bolden. Det er stygt for baade Spillere og Publikum at overvære, og det gaar for meget ud over Spillet. Et Raad til Hasles Elleve: Læg dette Spil til Side og behandl Modstanderne, som I vil have, de skal behandle jer, saa bliver det Sport, og saa bliver Glæden over Fodboldspillet dobbelt stor for alle Parter.

Kampens Gang

ASG faar Vinden i Ryggen, og med Conrad Olsen, B. 1910, som Dommer, starter Spillet friskt og i haardt Tempo. Det er Hasle, der fører an, og et Øjeblik ser det ud som om ASGs Forsvar er gaaet i Staa. Hasle har et Par farlige Chancer paa Hjørne. „Monne“ har straks efter et knippelt Tilbud paa Frispark. ASGs h. y. kommer alene med Maalmanden, men Chancen brændes ynkeligt. Saa kommer Hasle foran efter Klumpspil, hvor ASGs Maalmand, idet han gaar i Luften, faar Benene slaet væk under sig og klasker hele Kroppen i Jorden under Nedefaldet. Det blev Maal, men det burde have været underkendt. „Benne“ har et langt Skud paa Maal, som Maalmanden i yderste Øjeblik naar at redde. ASG udligner paa en Forsvarsfadæse under en Tilbagelægning, som „Monne“ styrter over, og det staar 1—1. Et Minnt efter er Hasle atter der. Det er Knud Thorsen, der følger en Bold op og i Nærkamp med Maalmanden erobrer han den og scorer, 2—1.

2. Halvleg begynder med Straffespark dømt mod Hasles ene back, der lægger ASGs højre wing ned. „Benne“ eksekverer Dommen, og det staar 2—2. Hasles tredje Maal scores efter flot Sammenspil. Bolden gaar fra Mand til Mand og efter først at have skudt paa Maalmanden, som taber Bolden, skal der kun en Taa til at sætte Kuglen i Nettet. Saa kommer ASG med et stærkt Pres dog uden Resultat. Det bliver atter Hasle, der forøger Forspringet, og denne Gang er det „Bryggeren“, der scorer paa en Bold fra venstre. Maal Nr. 5 laves paa en Bold, som ASGs Maalmand taber, og det sidste Maal, Nr. 6, sætter Knud Thorsen ind paa Straffespark, dømt mod „Monne“ — en ganske uforstaa-

lig Dom. Saa var det Slut med Scoringen, og efter at Dommeren har fløjtet af, kan de slagne ASGere drage hjem med deres første Nederlag, og hvem havde venjet, at det skulde blive Hasle og saa endda med 6—2. For Hasle var det en særdeles velkommen Sejr, som gør at denne Klub nu ossaa er med i Pointscoringen. Der bli- Spænding baade i Top og Bund i den bornholmske Mesterrække i Aar.

Spillerne og Dommeren

Dommeren havde et meget vanskeligt Hverv, og han gjorde, hvad han kunde for at holde Spillet nede. En Del af hans Kendelser var i Søndags ganske uforstaaelige, og vi synes at have set Conrad Olsen bedre før.

Paa Hasles Hold spillede alle Pladser godt, og den nye Maalmand klarede sig udmærket. ASG-erne havde afgjort en daarlig Dag. Forsvaret var i Begyndelsen usikkert men spillede sig betydeligt op. Angrebsrækken viste aldrig hvad den kunde, maaske i nogen Grad fordi disse smaa Folk ikke kan udrette noget overfor store, stærke Spillere. Maalmanden har vi set bedre før, især kniber det med at holde paa Bolden.

Klemensker

spillede i Søndags i Aakirkeby den udsatte Kamp mellem disse to Klubbers 1. Hold. Resultatet blev uafgjort 2—2. Paa Søndag faar Klemensker Besøg af ASG II, og hvad Udfaldet bliver er paa Forhaand umuligt at sige. ASG har endnu ikke hentet Point i A-Rækken, og det er vel et Spørgs-

Magasin
i Nord
Højeste Dagspris
gives for

**Uld,
renvaskede Klude,
Ande- og Gaasefjer**
Fritz Reusch
Telefon 5 Allinge

Køb de nye
Efteraarssko
hos
Træskomager Larsen
Allinge

Byens bedste
Kaffe-Blandinger
faas i
Prima, Allinge
Dyrbye og andre gode Sorter

NU
er Efteraarssvarerne
hjemkommet.
CARL LARSEN
Skotøj
Vestergade, Allinge
Telefon 104

**Konfirmations-
Gaver**

Armbaandsure Stort
Nipsure Udvalg
Barometre
Alabast
Bronce
Smykker
Skeer og Gaffler
Toiletsæt
Sidste Nyheder
Conrad Hansen
Urmager . Guldsmed
Telefon 140 Allinge

**Er der
bestemte
Ting,**

som tænkes anskaffet til Dækning af forestaaende Behov, saa tilraader vi Indkøb fra nuværende Lager. Kom snarest muligt.

Nordlandets Handelshus

**God
Byttehandel tilbydes**

Vi tager gerne sunde, gode Kornvarer - Høst 1939, for alle Købmandsvarer - ogsaa Manufakturvarer

Nordlandets Handelshus

**Brødrene Anker
Jernstøberi og Maskinfabrik**

Pumper - Vandindlæg
Bygnings-Støbegods
Komfurer
Telefon Hasle 2

Avertér i Nordbornholm

Produkten
sælger gerne

Vinterbrændsel
m.s. Camilla
blev i Tirsdags udlosset med
Nøddekul & Cinders

m.s. Christian
laster den 28. ds.

Koks & Cinders

m.s. Anna
laster den 2. Oktober

Nøddekul & st. Kul

Produkten
sælger gerne

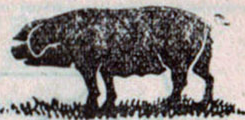
Cement
m.s. Elinor
er lastet.

Produkten
sælger gerne

Gødningkalk
m.s. Ib
er lastet.

— køb det i
PRODUKTEN

**GYLTER og UNGSVIN
SØER og ORNER**

samt alle Slags Leve- og Slagte kreaturer købes

Schack og Chr. Jørgensen
Telefon Allinge 144.

Formalingen

af den nye Høst Hvede 1939 iblandet 50 pCt. haard Canada Hvede giver fortrinligt Bagrimel — Alle Sorter Mel af ny Høst sælges til de nye, faste Priser

Nordlandets Handelshus

Vi har rigeligt Lager af alle Slags

Husholdningsvarer

og sælger gerne til rimelige Priser

Nordlandets Handelshus

Arbejdstøj til Mændene

meget stærkt, moderne Snit, solid Syning og alligevel smaa Priser.

**Manchetskjorter og Slips
Helt moderne Hatte og Huer
Solidt og varmt Undertøj**

Vort nuværende Lager af nævnte Ting sælges til meget rimelige Priser

Nordlandets Handelshus

Elegante Nyheder

Kjolestoffer af Silke og Fløj og dejlige uldne Kjoler
Se vore Vinduer - Stort Udvalg - Smaa Priser

Nordlandets Handelshus

**VAND - GAS - SANITET
CENTRALVARME**

Reparationer

Alle Reparationer udføres hurtigt og solidt.

Ring til den rigtige Fagmand, vi kommer straks og kan fra Vognen udføre ethvert Stykke Arbejde. Vi har Reservedele med og gør os færdige med det samme.

Skarnkasser Kr. 12,50
forarbejdet paa eget Værksted

Tilbud, Overslag og Vejledning gives til enhver Tid.

Rør - Fittings - Haner - W. C.
Haandvaske, Badekar m. m. paa Lager

EMIL KOFOED

exam. autoriseret Gas- og Vandmester
Storegade 15 . Allinge . Telefon 160

...men - avertér i Nordbornholm

Klaverundervisning

grundigt og korrekt, gives.
Oda Hjortbøl Christensen
Vangevej 1, Allinge, Tlf. 167
Elev af kgl. Operarepetitor
Eduard Borregaard.

Annodbatterier

haves paa Lager
Akkumulatorer
oplades

L. Dellgren
Olsker

maal, om de kan gøre det over for Klemensker paa Søndag. ASG II fik en ordentlig Omgang Klø paa 8-3 i Aakirkeby, og efter at Klemensker i Søndags spillede uafgjort med disse, maa det være Klemensker der er Favorit.
Karl Pedersen, Rutsker, skal dømme Parterne imellem.

Rutsker.
Standard faar paa Søndag Gæster fra Rønne, og det er B 1910 II., som i Aar bytter saa meget om paa Spillerne. Skal maa spaa om Kampens Udfald, maa man kende Holdopstillingen. Vi tipser jævnbyrdig Kamp. Aage Larsen fra Hasle skal dømme.

● **Fra Uge til Uge**

Atter Mickey Roney.

Nordbornholms Kino spiller i denne Uge et Stykke med Mickey Rooney i Hovedrollen, og denne Gang i Sammenspil med en anden Dreng, nemlig den kvikke Freddie Bartholomew. — Filmen hedder „Lord Jeff“ og handler om Drengenes Oplevelser paa en Sømandsskole. — De to Knægtes Friskhed, iblandet en god Portion Moral, gør Filmen til en Ople-

velse, to Timers glimrende Underholdning, som De ikke vil fortryde.

Ændret Lukketid.

Bagermestrene i Allinge bekendtgør i omst. Annonce en Ændring i Lukketiden. saaledes at Forretningerne fremtidig lukkes Kl. 20, dog først Kl. 21 Fredag og Lørdag.

Arb.s Oplysningsudvalg

arrangerer paa Tirsdag en Filmsaften med to udmærkede Films. Hovedfilmen hedder „Algier“ og skal være meget interessant. Som ekstra Film serveres en lille En-Akter „Lykkelige Børn“.

Aftenskolen

Vi gør opmærksom paa, at Arbejdernes Oplysningsforbunds Aftenskole i Allinge-Sandvig snart begynder. Der er Indskrivning paa Onsdag Aften, og vi anbefaler alle at møde godt op. Man kan aldrig lære for meget, selv om man er kommet noget op i Aarene. Indskrivningspengene er 2,50 Kr.

Magasin du Nord

Damefrakker

Kjoler, Ungpige-frakker, Børnefrakker, Børnekjoler
nye Faconer og Stoffer til Efteraaret - smukt godt og billigt
Se vort Udvalg inden De bestemmer Dem for Køb.

Fritz Reusch
Telefon 5 Allinge
Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet

Det store Udvalg
Den gode Vare
Den billige Pris

BAGERNE lukker

Samtlige Bagerforretninger i Allinge lukker fremt. **hver Dag Kl. 20** (Fredag og Lørdag dog først Kl. 21).

I Elverhøj-Kroen
er der Søndag den 1. Oktober
DANSANT fra Kl. 20
Eftermiddags-Dansanten bortfalder.

Magasin du Nord

REGN=Frakker

til Damer og Herrer,
Tiger og Dreng

Fritz Reusch
Telefon 5 Allinge
Leverandør til Vare og Landbrugslotteriet

Stort Udvalg - Alle Størrelser

Strømper maskes op

Vestergade 14, Stuen, Allinge

Lad mig se paa Deres Strømper, før De kasserer dem!

Kør godt -

Ny 4-5 Pers.
OPEL super six
udlejes til billigste Priser

Ch. Pedersen Lindeplads . Allinge . Telefon 62.

Nyd Deres Eftermiddagskaffe paa

HOTEL HELLIGDOMMEN

Aabent hele Aaret

Hold Deres Møder og Selskaber paa Hotel Helligdommen. Tlf. Rø 20

- Fodpleje
 - Manicure
 - Ansigtspøje
 - Øjebrynsfarvning
- ... gaa til Specialisten

Ragnhild Rowold
Strandvej 3 (ved Anlægget) . Telefon Allinge 172
Aaben hver Dag fra Kl 14 til 18 og efter Aftale

Unge gode Heste

samt ældre Arbejdsheste, Lødekøer og Lødekvier, Grise i alle Størrelser, Gylte og Søer **Købes, sælges, byttes**

Ved Køb **kontant Afregning**
Ved Salg **gode Betalingsvilkår**

Ring Rutsker 38
vi kommer omg. med godt Tilbud

Øens Grisehandel
G. Jørgensen . Tlf. Rutsker 38

Olsker

Resterende Skatter for April og Juli Kvartal 1939 bedes omg. indbetalt.
Efter d. 15. Oktober vil Rente blive paalagt og Restancelisten skrevet til Udpannting.
Sogneraadet.

Hjertelig Tak

for udvist Opmærksomhed ved vort Sølvbryllup.
Oline og Anton Pedersen.

Gode Avlskaniner

og Slagtedyrl sælges
Endvidere sælges fine
Spisekartofler
til rimelig Pris.

C. C. ANDERSEN
»Dammen« pr. Allinge,
Telefon Allinge 124 v.

En ung Pige

ca 17 Aar antages straks.
Fru Brandt, Løsebæk, Allinge.

Varm Blodbudding

hver Fredag Middag
Lungepølse
hver Onsdag Middag
A. Lyster, Hasle

PROTOKOLFABRIK

Chr. Dideriksen

Tornegade 10 — Rønne — Telefon 865

Indbinding af Bøger og Protokoller
I. Kl. Arbejde. Rimelige Priser. Hurtig Levering
N. B. Leverandør til Biblioteker og Øens største Forbrugere

Lær at køre Bil!

Grundig Undervisning
Kørekort garanteres

Th. Munchs Køreskole
Tlf. Rø 46 v

Jens Hansen's Manufakturforretning

fører stadig alt i Metervarer, Kjøletøj, Lærreder og Sengeudstyr

Prima Arbejdstøj og de bekendte gode **Molskinsbenklæder**. Fiskerbenklæder og fine Kamgarnsbenklæder Arbejdsskjorter, Manchet-skjorter, Hatte og Huer.

Stort Udvalg i Trikotage, i Uld og Bomuld til Herrer, Damer og Børn. Garn føres i mange Kvaliteter og Farver. Alt i pr. Varer til bill. Pris.

Uld og strikkede Klude tages i Bytte.
Telefon Allinge 29 — Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet

Farvning

af Herre- og Dametøj udføres holdbart og **billigt.**
Hel Habit renses og presses **2,75 Kr.**

K. V. Lund . Tejn

Personkørsel

med 7. Pers. Bil udføres.

Ring til Allinge 71 x
Arne Dam, Habbedam

Ung Pige

14-17 Aar søges til November paa
Pæregaard
Telf. Allinge 59

Møbler sælges

1 Dagligstue (rødt Plyds) og 1 Spisestue uden Bord (massiv Eg sælges.
Højers Hotel.

Nu sælger vi til smaa Priser

1 Ponyvogn - 1 Spand
1 Dochart
1 Lastfjedervogn

Alle paa nyt Gummi
Mange forsk. Lastfjedervogne

Smed Carl Pedersen
Telefon Allinge 98

Olsker

Sogneraadet ønsker Tilbud paa Rengøring af et Klasseværelse i Kirkeskolen fra 1. November.
Nærmere Oplysninger faas hos Petersen Bakkemøllen, til hvem Tilbud indsendes senest den 14. Oktober d. A.
Sogneraadet.

Olsker

Kommunens Regnskab for 1938 -39 ligger til Eftersyn i Olsker Forsamlingshus fra 1. til 14. Oktober.
Sogneraadet.

A. O. F.

(Allinge-Sandvig)
fremviser Filmene
»Algier« og »Lykkelige Børn«
Tirsdag d. 3. Oktober Kl. 20
i Nordbornholms Kino
Entre: Voksne 50, Børn 25 Øre
Udvalget.

En Pige

16 Aar, søger en god Halv- eller Heldagsplads.
Billet, mrkt. »Pige«, modtager Bl. Kontor, Kiosken, Allinge.

2 Værelses Lejlighed

er til Leje 15. Oktober.
Løsebækgade 8

Formiddagspige

søges straks.
Hotel Hammershus.

Ung Pige

kendt med daglig Madlavning, kan faa Plads 1 November.
Fru Koføed, Grønbech & Co., Hasle.

BUD

En stor, kraftig Dreng kan faa Plads straks som Bud hos
P. C. Holm, Allinge.

HASLE og OMEGN

Maa De ikke
længere bruge Bilen

da køb

en ny Cykle

billig og letløbende

FA. ANDR. KOFOD Telefon 17
Hasle

Hasle Kalkværk

Altid friskbrændt Kalk.

Læsket Kalk.

Prima Cementsten.

Ring til Gornitzka . Allinge 74

hvis Deres Beholdninger af Forretningstryksager er ved at slippe op.

Vi leverer den rigtige Tryksag til den fornuftige Pris.

Fuglekolonien sluffet

ske Fugle-Fauna, der syntes bestemt til fuldstændig Udryddelse, og her var Betingelser for, at fremmede Fugle kunde finde Bosted. Vejlerne var et lukket Areal, hvor Krybskytterne til Tider dristede sig hen, med Adgangen hertil blev ellers paa det strengeste overvaaget.

I en Del Aar laa disse Arealer upaaagtede hen. De danske Ornithologer syntes ikke at ane deres Eksistens, og da en Ekskursion for en Snes Aar siden gjorde den sensationelle Opdagelse, at en saa sjælden Fugl som Skehejren var begyndt at yngle paa Vejlerne i Han Herred og det var lykkedes at fotografere Hejreungerne — da turde man ikke offentliggøre Navnet paa Findestedet af Frygt for, at dette skulde blive saa overrendt, at Skehejren atter forlagde sin Residens til et sydlige Strøg.

Men nu var Vejlernes Fuglerigdom blevet kendt i ornitologiske Kredse, og i Fagskrifter og

andre Steder fremkom der Tid efter anden storslaaede Beskrivelser heraf. Arthur Christiansens Bog om Fuglelivet i Han Herreds Vejler maa dog betegnes som det foreløbige Højdepunkt. Gennem denne Bog faar man et godt Begreb om, hvilken Rigdom dette Areal rummer for den danske Fugle-Fauna — og uden Tvivl er Prædikaten „Nordens største Fuglekoloni“ ikke nogen Overdrivelse, og det vil blive et af de Steder, hvorfra det danske Fugleliv henter sin Fornylse.

Ugens Nyt.

Bagerne lukker

I omstaaende Annonce bekendtgør samtlige Bagere i Hasle, at deres Forretninger lukkes de fem første Dage i Ugen Kl. 20 og Lørdag Kl. 21. Det er en Overenskomst for at spare paa det kostbare Lys, og med lidt god Vilje kan vi sikkert naa at faa hentet Brødet til Aftenkaffen inden Kl. 20.

Vi var heldige

og fik en Masse dejlige Vintervarer hjem i rette Tid.

De Varer, De alligevel skal bruge, er det sikrest at købe nu, da vi vel næppe er Herre over Priserne paa de Varer, der kommer senere.

MANUFAKTURHUSET

LYST HVIDTØL paa 5 Liter Flasker

„småger som jømmalavad Drikka“

og det er ikke dyrere for det.

Hasle Bryggeri

Fra Mandag d. 2. Oktober lukker samfl. Bagerforretninger i Hasle Kl. 20, dog Lørdag Kl. 21.

Nordbornholms Bridge-Rubrik

ved Klør Knægt

Artikel 2. Kortvurdering.

I denne Uge skulde vi beskæftige os med noget, som indenfor K-Bridgen kaldes Kortvurdering. Medens man i A-Bridge bare melder, naar man synes, man har »noget« (dette noget findes intetsteds nøjere angivet), saa har man i K-Bridge Meldesystemer at støtte sig til under Meldingerne.

Det System, vi skal have med at gøre her i »Nordbornholm«, er konstrueret af det amerikanske Bridge-Geni Ely Culbertson.

Det er gennem Aarene ikke faa »Systemer«, der har set Dagens Lys, man husker saaledes bl. a. herhjemme fra Hermansens »Lynsystem«, som skulde sætte Folk i Stand til i Løbet af forbausende kort Tid at spille Kontrakt-Bridge. — Systemet maatte dele Skæbne med saa mange andre, det blev glemt.

Kun eet bestod og bestaar stadig Verden over nemlig Culbertsons geniale System.

Culbertsons System er i sin Opbygning strengt videnskabeligt. Ja, kære Læser, bliv nu ikke forskrækket, selv Systemet er aldeles ikke Videnskab, men de Beregninger, der har ført til Systemet, er foretaget af en Stab af dygtige og anerkendte amerikanske Matematikere og statistiske Beregnere.

Systemet i sig selv er saare let forklarligt, det er nemlig baseret paa den Kendsgerning, at af de 13 Stik, der tages hjem i et Spil, tages de 8 af de saakaldte Honnørkort, og de resterende 5 Stik af lavere Kort. — Honnørkort er Es, Konge, Dame, Bonde og 10.

Det er saaledes ganske naturligt, at man vurderer en Haand efter Antal Honnørkort. Disse har da ogsaa i Systemet deres Kombinationer og Værdier, som man maa sætte sig ind i, før man kan lære at melde efter Systemet.

Der kan ligefrem laves en Liste

over disse Kombinationsværdier, som i Systemet kaldes for

Honnørstik.

Honnørstik har imidlertid ikke noget med Stik at gøre, de Stik man tager hjem under Spillet. Honnørstik er og bliver aldrig andet end en Værdimaaler, som benyttes ved Vurdering af Haandens Styrke.

Der kræves et vist Antal Honnørstik for melde, svare Makker og gemmelde, men det kommer vi altsammen ind paa efterhaanden som Undervisningen skrider fremad.

Nu skal vi altsaa til at lære udenad. Nedenstaaende Honnørstiktabel skal man kunne for at lære at melde rigtigt i Kontrakt-Bridge. — Et x betyder et Kort under 10eren.

Es Kg	er 2	H.-St.
Es D	er 1½	—
Es x x x	er 1	—
Kg D B	er 1½	—
Kg D	er 1	—
Kg x og D x	er 1	—
Kg B 10	er 1	—
Kg x x	er ½	—
D B	er ½	—
D x og D x	er ½	—

Der, hvor der staar Kg x og D x,

er det i to forskellige Kulører, for Eks. Hjertes Konge besat og Klør Dame besat, men det er jo forresten mest indlysende i det sidste Punkt i Tabellen

D x og D x,

man har jo ikke to Damer af samme Farve i eet Spil Kort.

Naar man saa holder sine 13 Kort paa Haanden, tæller man sine Honnørstik sammen og melder efter den Værdi Haanden har.

Se det var Kortvurdering, i næste Artikel gøres der rede for, hvor lidt eller hvor meget, der kan meldes paa et givet Antal Honnørstik, hvilket ogsaa kommer ind under Begrebet Kortvurdering.

P.S. Er der noget De ønsker Svar paa ang. Bridge, saa skriv blot til »Klør Knægt« ved »Nordbornholm«.

Paa Gensyn paa Fredag. „Klør Knægt.“

BRIDGE-Brevkasse

Vi har modtaget:

„Tak for Ideen med en Bridge-Rubrik. Den er der sikkert mange, der bliver glade for.“

Jeg skal ikke gøre mig klog, men det forekommer mig, at det vilde have været klogt at begynde med Auktions-Bridge, idet jeg mener, at der er mange der ikke engang spiller dette Spil.

Disse har jo saa slet ingen Glæde af den nye Rubrik. Vilde det ikke være morsommere, om der Vinteren igennem var mange Gange flere, der fulgte med. Vinteren er lang, saa vi kan sikkert naa det hele.“ „Osten“

Svar. Tak for Deres venlige Ord om »Nordbornholm's Bridge-Rubrik«, men det er desværre ikke gørligt at begynde at give Undervisning i A-Bridge. Hvad der foreligger af Litteratur om dette Emne er jo saa forældet, at det overhovedet ingen Interesse har.

Man maa enJelig ikke nære den Formodning, at det er lettere at lære K-Bridge, naar man i Forvejen spiller A-Bridge. Jeg vil snarere sige tværtimod. A-Bridge-Spillerne skal først vænne sig af med en Masse Unoder fra dette Spil. Men vi kan imødekomme Deres Ønsker ved paa næste Fredag at give et kort Rids over, hvordan Bridge i det hele taget skal spilles.

Men opbevar saa, hvad der har været og hvad der vil komme af Bridge-Artikler i »Nordbornholm“.

„Klør Knægt“.

Meld lidt højere - - !

I en eksklusivt engelsk Klub sad 3 unge Mennesker og spillede en meget saglig Kontrakt-Bridge med en ældre, pensioneret Oberst, som ikke hørte saa godt.

Meldingerne forløb uden særlige Vanskeligheder, kun Oberstens Tunghørighed forhindrede ham i at fatte Modstandernes sidste Melding:

— 6 Spar!

Kunde d'Herr er ikke meldt lidt højere? kom det snerrende fra Obersten.

— Jo, 7 Spar!

Den unge Mand kunde ikke modstaa Fristelsen.

BRIDGE-Undervisning

Lær at spille moderne Kontrakt-Bridge — og lær det rigtigt. De kan lære det hos Rønnev Rasmussen, Vestergade 14, Allinge

Undervisningen gives ogsaa i Deres eget Hjem

KØR med min nye KAST FALK Tejn
6-7 Pers. Chevrolet
Telefon Allinge 130 x

Salget af Ligkister og Ordning af Begravelser fortsættes

Henvendelse til P. PETERSENS Byggeforretning
Nørregade 9 Tlf. Allinge 69

Kom ind og tal med os om Deres merkantile Tryksager

Vi kan trykke Dem den fikse Regning, Faktura eller hvad De nu har Brug for, naar De faar Deres Beholdninger set igennem.

Gornitzkas Bogtrykkeri

LØDEKØER og KVIER købes, Slagtesøer og Orner købes til gode Priser Ung-vin og Pattegrise købes og sælges.
AXEL FREDERIKSEN
Hotel Allinge Telefon 25

Ligkistelager Ligkister
Ligtøj
Ordning af Begravelser Ligsenge
Kofod & Mortensen
Bryggeristræde Byggeforretning
Tlf. All. 77 og 79